

Το επικοινωνιακό χάσμα του ψηφιακού ευρώ

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Ενώ το ψηφιακό ευρώ πιθανότατα θα είναι πραγματικότητα στο όχι και τόσο μακρινό μέλλον, ο Ευρωπαίος καταναλωτής εξακολουθεί να μην είναι σίγουρος τι διαφορά θα κάνει αυτό στην ευημερία του. Παραμένει ένα χάσμα έτσι μεταξύ της δέσμευσης που ανέλαβαν τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να επενδύσουν σε ένα ψηφιακό νόμισμα και της κατανόησης από το κοινό του γιατί αυτό είναι προς όφελός τους. Ο τρόπος για να καλυφθεί αυτό το χάσμα είναι η αλλαγή ης επικοινωνιακής έμφασης από τη ευρώ λιανικής χρήσης στο ευρώ για χονδρική χρήση.

Μέχρι τώρα, το 95% όλων των Κεντρικών Τραπεζών παγκοσμίως βρίσκονται σε κάποιο στάδιο σκέψης για την έκδοση ψηφιακού νομίσματος. Κάθε μια από αυτές έχει διαφορετικό κίνητρο για την δημιουργία τέτοιων νομισμάτων. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) βρίσκεται σε πολύ προχωρημένο στάδιο σκέψης σχετικά με το πώς θα ήθελε να μοιάζει το ψηφιακό ευρώ και πρόκειται ν' ανακοινώσει μέχρι το τέλος του έτους ποια θα είναι τα επόμενα στάδια. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκδώσει σχετική νομοθετική πρόταση που θα συζητηθεί μετά τις Ευρωπαϊκές εκλογές του Ιουνίου.

Η ΕΚΤ προβάλλει τρία επιχειρήματα υπέρ της δημιουργίας ψηφιακού ευρώ για λιανική χρήση: 1) την ανάγκη δημιουργίας ψηφιακών μετρητών στην εποχή του ψηφιακού μετασχηματισμού· 2) προώθηση της χρηματοπιστωτικής ένταξης και 3) δημιουργία μιας παν-ευρωπαϊκής μεθόδου πληρωμής για απεξάρτηση της Ευρώπης από μη-Ευρωπαϊκές

εταιρίες που παρέχουν σήμερα τις περισσότερες υπηρεσίες πληρωμών.

Κανένα από αυτά τα επιχειρήματα δεν είναι πειστικό, ούτε το ψηφιακό ευρώ είναι απαραίτητα η καλύτερη λύση στο πρόβλημα που αυτά τα τρία επιχειρήματα ισχυρίζονται ότι επιλύουν.

Η χρήση μετρητών εξακολουθεί να είναι πολύ δημοφιλής σε ολόκληρη την ΕΕ. Κάτι λιγότερο από το 50% της αξίας όλων των συναλλαγών στην ΕΕ εξακολουθεί να γίνεται σε μετρητά. Αυτό μπορεί να αλλάξει στο μέλλον, αλλά προς το παρόν δεν τίθεται θέμα εξαφάνισης των μετρητών. Στην πραγματικότητα, όπως λέει η ΕΚΤ, το ψηφιακό ευρώ δεν προορίζεται να αντικαταστήσει τα μετρητά, γεγονός που από μόνο του αποδυναμώνει το κίνητρο για την ανάγκη δημιουργίας ενός ψηφιακού ισοδύναμου μετρητών.

Επίσης, δεν υπάρχει επείγον πρόβλημα χρηματοπιστωτικής ένταξης στην ΕΕ. Πάνω από το 90% των πολιτών διαθέτουν τραπεζικό λογαριασμό κι έτσι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού έχει πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Επομένως, ο οικονομικός αποκλεισμός είναι μικρός και, σε κάθε περίπτωση, πρέπει πρώτα να κατανοήσουμε γιατί το περίπου 10% του πληθυσμού δεν έχει πρόσβαση σε τραπεζικό λογαριασμό πριν επισπεύσουμε να το μειώσουμε. Μία [καινούργια έρευνα](#) από την Ολλανδική Κεντρική Τράπεζα υποστηρίζει ότι θα υπάρχει πάντα ένα τμήμα του πληθυσμού που δεν έχει τις απαραίτητες ψηφιακές δεξιότητες κι ως εκ τούτου η παροχή επιπλέον ψηφιακών λύσεων δεν καλύπτει τις προτιμήσεις ή και τις ανάγκες τους.

Το τρίτο επιχειρήμα είναι αυτό που στοχεύει στην αύξηση της στρατηγικής αυτονομίας της Ευρώπης. Είναι αλήθεια ότι, παρά τα προηγμένα συστήματα πληρωμών, η ΕΕ δεν διαθέτει ενιαίο σύστημα πληρωμών σε όλες τις χώρες. Το ψηφιακό ευρώ θα μπορούσε να προσφέρει λύση σε μια αγορά πληρωμών που επί του παρόντος δεν κυριαρχείται από επιχειρήσεις της ΕΕ. Δύο πράγματα είναι σημαντικά εδώ: η ΕΕ διαθέτει ένα σύστημα άμεσων και ταχύτατων πληρωμών το οποίο όμως δεν χρησιμοποιείται. Μόνο η επιβολή πληρωμών μέσω του υφιστάμενου συστήματος θα συνέβαλε σημαντικά στην επίλυση αυτού του προβλήματος. Δεύτερον, η ανησυχία για την εξάρτηση από επιχειρήσεις εκτός της ΕΕ πρέπει να αιτιολογηθεί προσεκτικά. Ποια είναι η επικείμενη απειλή; Μπορούμε να βρούμε ευρωπαϊκές λύσεις που θα εγγυώνται ότι ο καταναλωτής βρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση ή θα γίνει η στρατηγική αυτονομία εις βάρος της ευημερίας των καταναλωτών;

Η επιμονή στη δικαιολόγηση της προστιθέμενης αξίας του ψηφιακού ευρώ με βάση τη λιανική χρήση του είναι, στην καλύτερη περίπτωση, αναποτελεσματική.

Αντιθέτως, εκεί όπου το ψηφιακό ευρώ μπορεί να έχει μεγάλη αξία είναι στις χονδρική διασυννοριακή χρήση. Με άλλα λόγια, εάν μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τις τράπεζες της ΕΕ για την πραγματοποίηση πληρωμών σε διαφορετικά νομίσματα. Αναμφισβήτητα, η ύπαρξη πολλών ψηφιακών νομισμάτων παγκοσμίως θα μπορούσε να προκαλέσει μια 'επανάσταση' στο σύστημα παγκοσμίων πληρωμών.

Ήδη οι πρώτες δοκιμές που έχουν γίνει στην Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών με τη συμμετοχή αρκετών κεντρικών τραπεζών δείχνουν ότι τα CBDC μπορούν να προσφέρουν τεράστια οφέλη εξοικονομώντας χρόνο και μειώνοντας το κόστος συναλλαγών. Αυτά τα οφέλη είναι πολύ απτά από οικονομική άποψη και θα μεταμορφώσουν σημαντικά το παγκόσμιο σύστημα πληρωμών.

Δεύτερον, έμποροι κι επενδυτές θα μπορούν να μεταφέρουν κεφάλαια από και σε οποιοσδήποτε δύο χώρες στο νόμισμα της επιλογής τους, χωρίς να χρειάζεται να εξαρτώνται από την υποδομή διακανονισμού των μεγάλων νομισμάτων, κυρίως του δολαρίου και του ευρώ. Αν και δεν είναι κάτι που θα συμβεί άμεσα τα επόμενα χρόνια, αυτή είναι σίγουρα η πορεία. Η ΕΕ πρέπει να συμμετάσχει στις συζητήσεις για τον καθορισμό προτύπων που συμβαίνει τώρα, εάν θέλει να διασφαλίσει ουσιαστικό διεθνή ρόλο για το ευρώ.

Εδώ πρέπει να εστιαστεί η επικοινωνία σχετικά με τα οφέλη του ψηφιακού ευρώ. Δηλαδή πως η ΕΕ βρίσκεται σε πολύ καλή θέση να συμβάλει στην τυποποίηση των ψηφιακών νομισμάτων, δεδομένης όλης της προεργασίας που έχει ήδη κάνει η ΕΚΤ. Επίσης πρέπει να επισημάνει πώς οι διασυννοριακές (διασυναλλαγματικές) πληρωμές θα είναι πολύ ταχύτερες και πολύ πιο αποτελεσματικότερες και πώς, συμμετέχοντας τώρα σε παγκόσμιες συζητήσεις, η ΕΕ θα είναι σε θέση να σχεδιάζει οικονομική στρατηγική πολιτική για την καλύτερη προώθηση των συμφερόντων της.

Παράλληλα, θα ήταν λάθος να κρίνουμε την επιτυχία του ψηφιακού ευρώ αποκλειστικά από την προστιθέμενη αξία της λιανικής χρήσης του. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η επικοινωνία σχετικά με την προστιθέμενη αξία του ψηφιακού ευρώ πρέπει να κάνει μια σημαντική στροφή από αυτό που μπορεί να προσφέρει η λιανική χρήση του σε αυτό που θα προσφέρει η χονδρική χρήση του.

** Η Μαρία Δεμερτζή είναι Ανώτερη Ερευνήτρια στο Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο στις Βρυξέλλες, και καθηγήτρια οικονομικής πολιτικής στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο. Αυτό το κείμενο δημοσιεύτηκε σε αγγλική έκδοση από το Bruegel και στο Blog της Εταιρείας Κυπριακών Οικονομικών Μελετών.*